

ФІНАНСОВЕ ТА БАНКІВСЬКЕ ПРАВО

УДК 347.73

К.В. Кальян

аспірант
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ЗМІСТУ ПОДАТКОВИХ ПРОЦЕДУР СТЯГНЕННЯ КОШТІВ ЗА ПОДАТКОВИМ БОРГОМ

У статті висвітлено основні норми законодавства щодо врегулювання податкових спорів, підстави їх виникнення, повноваження органів державної податкової служби під час податкових спорів та механізм податкових процедур стягнення коштів за податковим боргом.

Ключові слова: податковий спір, податковий борг, податкова вимога.

I. Вступ

Чинне законодавство України покладає на платників податків обов'язок сплачувати податки та збори в строки й у розмірах, встановлених відповідними нормативно-правовими актами. Проте не всі добровільно дотримуються цього обов'язку, не всі принаймні роблять це у визначені законом строки. Це зумовлює актуальність дослідження податкової процедури стягнення коштів за податковим боргом. Слід додати, що проблеми правового регулювання податкових процедур розглядали такі науковці, як: М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, О.М. Козирін та ін. Водночас, недостатньо дослідженими залишаються проблеми щодо змісту податкових процедур стягнення коштів за податковим боргом відповідно до Податкового кодексу України.

II. Постановка завдання

Метою статті є висвітлення особливостей порядку звернення органів державної податкової служби, виконуючи свої повноваження, щодо стягнення коштів за податковим боргом. Підставою для виникнення податкових спорів є застосування строків звернення до адміністративного суду у справах, що виникають із податкових відносин у сфері погашення податкового боргу [4]. При цьому треба виходити з того, що 02.12.2010 р. прийнято Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України" № 2756-УІ, який набрав чинності з 1 січня 2011 р. Цим Законом Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС України) доповнено ст. 183³, яка регулює особливості провадження у справах за зверненням органів державної податкової служби при здійсненні ними передбачених законом повноважень на підставі подання таких органів щодо, зокрема, стягнення коштів за податковим боргом [2].

III. Результати

У п. 95.1 ст. 95 Податкового кодексу України визначено, що орган державної податкової служби здійснює за платника податків і на користь держави заходи щодо погашення податкового боргу такого платника податків шляхом стягнення коштів, які перебувають у його власності, а в разі їх недостатності – шляхом продажу майна такого платника податків, яке перебуває в податковій заставі [3]. У п. 95.2 ст. 95 Кодексу зазначено, що стягнення коштів та продаж майна платника податків провадяться не раніше ніж через 60 календарних днів з дня надіслання такому платнику податкової вимоги. Водночас, п. 2 ст. 183³ КАС України передбачено, що подання органу державної податкової служби подається до суду першої інстанції протягом двадцяти чотирьох годин з моменту встановлення обставин, що зумовлюють звернення до суду, за загальними правилами підсудності, встановленими цим Кодексом, у письмовій формі.

Виходячи із зазначених норм законодавства, орган державної податкової служби має право звернутися до суду з поданням про стягнення коштів за податковим боргом з платника податків протягом двадцяти чотирьох годин після спливу 60 календарних днів з моменту надсилання податкової вимоги такому платнику податків, при цьому додавши до подання такі докази:

а) документальне підтвердження дати направлення (вручення) податкової вимоги платнику податків;

б) докази того, що орган державної податкової служби надіслав відповідачу копії подання та доданих до нього документів [5].

Також орган державної податкової служби повинен надати суду документальне підтвердження:

1) дати виникнення податкового боргу (для встановлення обставин строків звернення до суду);

2) розміру податкового боргу (для чого потрібно надати відповідні розрахунки із зазначенням періодів, за які виник борг, та підстав виникнення податкового боргу: податкові декларації, податкові повідомлення-рішення тощо).

Щодо необхідності повторного направлення податкових вимог платнику податків у разі збільшення розміру податкового боргу необхідно враховувати, що в пп. 59.5 ст. 59 Податкового кодексу України визначено, що у разі, коли в платника податків, якому надіслано (вручено) податкову вимогу, сума податкового боргу збільшується, погашенню підлягає вся сума податкового боргу такого платника податку, що виник після надіслання (вручення) податкової вимоги [3].

У ст. 19 Конституції України передбачено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією й законами України [1]. Ні Кодекс, ні наказ Державної податкової адміністрації України "Про затвердження Порядку направлення органами державної податкової служби податкових вимог платникам податків" від 24 грудня 2010 р. № 1037 не містять норми про необхідність повторного відправлення платнику податків податкової вимоги в разі збільшення податкового боргу. Тому орган державної податкової служби не має повноважень повторно надсилати податкову вимогу платнику податків у разі збільшення податкового боргу.

У разі, якщо сума податкового боргу, зазначеного в поданні про стягнення коштів за податковим боргом, більша, ніж сума податкового боргу, зазначеного в податковій вимозі, яка була надіслана платнику податків, орган державної податкової служби повинен надати суду документальне підтвердження того, що податковий борг збільшився після надсилання (вручення) платнику податків податкової вимоги. Слід звернути увагу на те, що моментом виникнення обставин, які зумовили звернення до суду з поданням про стягнення коштів за податковим боргом у порядку ст. 183³ КАС України, у разі збільшення суми податкового боргу після надсилання (вручення) податкової вимоги, є момент збільшення суми податкового боргу, але за умови, що таку податкову вимогу було надіслано платнику податків не менше ніж за 60 календарних днів з дня утворення первинної суми податкового боргу [2].

При цьому моментом збільшення суми податкового боргу є день, що настає за останнім днем строку, протягом якого підлягає сплаті сума податкового зобов'язання платника податку. Строк сплати податкового зобов'язання визначає ст. 57 Податкового кодексу України. Відповідно до пп. 57.1 ст. 57

Кодексу платник податків зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації, протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку. Згідно з п. 57.3 ст. 57 Кодексу, в разі визначення грошового зобов'язання контролюючим органом за підставами, зазначеними у пп. 54.3.1 – 54.3.6 п. 54.3 ст. 54 цього Кодексу, платник податків зобов'язаний сплатити нараховану суму грошового зобов'язання протягом 10 календарних днів, що настають за днем отримання податкового повідомлення-рішення, крім випадків, коли протягом такого строку такий платник податків розпочинає процедуру оскарження рішення контролюючого органу. Відповідно до абз. 2 зазначеного пункту, в разі оскарження рішення контролюючого органу про нараховану суму грошового зобов'язання платник податків зобов'язаний самостійно погасити узгоджену суму, а також пеню та штрафні санкції за їх наявності протягом 10 календарних днів, що настають за днем такого узгодження [3].

При цьому, згідно з пп. 14.1.175 п. 14.1 ст. 14 Кодексу, не сплачена платником податків у встановлений строк сума узгодженого грошового зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій за їх наявності), а також пеня, нарахована на суму такого грошового зобов'язання, стають податковим боргом. Передбачений ч. 2 ст. 183³ КАС України строк у 24 години, протягом яких податковий орган у разі збільшення податкового боргу після надсилання податкової вимоги має право звернутися з відповідним поданням, слід обчислювати з нуля годин дня, що настає за останнім днем сплати суми податкового зобов'язання, визначеного за правилами ст. 57 Кодексу.

Виходячи з викладеного, суд повинен вимагати в заявника докази, що підтверджують факт і час виникнення обставин, які зумовили звернення з таким поданням. Якщо розмір податкового боргу збільшився після надсилання податкової вимоги, то податковий орган не повинен надсилати нову податкову вимогу незалежно від того, з якого саме податку збільшився податковий борг – із того, що зазначений у податковій вимозі, чи з іншого. При цьому заявник (позивач) не повинен подавати до суду доказів, що підтверджують надсилання повторних податкових вимог у разі, якщо податковий борг збільшився після надсилання податкової вимоги.

Водночас пп. 60.1.1 п. 60.1 ст. 60 Податкового кодексу України визначено, що податкова вимога вважається відкликаною у разі, якщо сума податкового боргу була погашена самостійно платником податків або органом стягнення [3]. Тому разом із погашенням суми податкового боргу раніше надіслана платникові податків податкова вимога є відкликаною,

а тому не може бути підставою для вжиття заходів із примусового стягнення податкового боргу.

IV. Висновки

Таким чином, якщо платником податків податковий борг був погашений, а через деякий час виник знову, органу державної податкової служби слід направити (вручити) йому нову податкову вимогу виходячи з виникнення нового грошового зобов'язання. Строк у 60 календарних днів для звернення до суду з поданням у порядку ст. 183 КАС України починає свій перебіг знову з моменту надсилання (вручення) нової податкової вимоги платнику податків. У разі розбіжностей між сумою податкового боргу в поданні та у податковій вимозі суди повинні ретельно з'ясувати обставини збільшення такого податкового боргу. При цьому слід враховувати зміст заперечень платника податків. Якщо матеріалів у справі недостатньо для висновків щодо безспірності суми податкового боргу, суд на підставі п. 2 ч. 4 ст. 183 КАС України відмовляє у прийнятті подання, а відкрите провадження у справі закриває на підставі п. 1 ч. 1 ст. 157 КАС України,

роз'яснивши заявнику, що відповідні вимоги підлягають розгляду в адміністративних судах, але в загальному порядку позовного провадження. Також орган державної податкової служби має право звернутися до суду на загальних підставах у порядку позовного провадження у разі, якщо суд своєю ухвалою відмовив у прийнятті подання в порядку ст. 183 КАС України.

Список використаної літератури

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон від 06.07.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Податковий кодекс України : Закон від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Лист Вищого адміністративного суду України від 12.04.2012 р. № 1044/11/13-12.
5. Інформаційний лист Вищого адміністративного суду України від 02.02.2011 р. №149/11/13-11.

Стаття надійшла до редакції 21.02.2014.

Кальян К.В. К вопросу о содержании налоговых процедур взыскания средств по налоговому долгу

В статье освещены основные нормы законодательства по урегулированию налоговых споров, основания их возникновения, полномочия органов государственной налоговой службы во время налоговых споров и механизм налоговых процедур взыскания средств по налоговому долгу.

Ключевые слова: налоговый спор, налоговый долг, налоговое требование.

Kalyan K. On the content procedures tax recoveries on tax debt

The article highlights the basic rules of law on the settlement of tax disputes, the grounds of their origin, the powers of the State Tax Service during tax disputes and tax mechanism procedures recoveries on tax debt. Rise to tax disputes is the use of terms appeal to the Administrative Court in cases arising from fiscal relations in the sphere of tax debt.

Article 19 of the Constitution of Ukraine stipulates that public authorities and local governments and their officials are obliged to act only on the basis and within the limits and in the manner envisaged by the Constitution and laws of Ukraine. Neither the Code nor the State Tax Administration of Ukraine of 24 December 2010 № 1037 " On approval of the direction of the State Tax Service Tax compliance taxpayers do not contain provisions to re- send the taxpayer claims a tax increase if the tax debt. Therefore the state tax service has no authority to re- send the request tax taxpayers in case of increasing the tax debt. If the tax debt, the requested funds for the recovery of the tax debt is greater than the sum of the tax debt, the tax specified in the requirement, which was sent to the taxpayer, the state tax service must provide the court with documentary evidence that the tax debt increased after sending (delivery) to the taxpayer of the tax claim.

If the tax debt increased after sending tax requirements, the tax authority shall send a new tax requirement no matter from which it grew tax tax debt - from that specified in the tax requirement or the other. In this case, the applicant (petitioner) shall not apply to the court evidence to support the sending of repeated tax requirements if the tax debt increased after sending tax requirements.

Thus, if the taxpayer the tax debt was paid off, and after a while there was again a state tax authority should be sent to (give) him a new tax based on the requirement of a new liability.

Key words: tax controversy, tax debt, tax requirement.